

**Väliskaubandus- ja infotehnoloogiainistri 5. augusti 2019. a määruse nr 49
„Suurinvestori toetuse andmise tingimused ja kord ning suurinvesteeringule Vabariigi
Valitsuse seisukoha taotlemise kriteeriumid ja taotluse läbivaatamise kord“ muutmise
määruse eelnõu seletuskiri**

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

Muudatused on vajalikud, et tagada rahaliste vahendite kasutamise selgem eesmärgistatus ning soodustada investeeringute tegemist ka muudesse valdkondadesse kui töötlev tööstus. Mitmed teiste valdkondade investeeringud, mis samuti loovad suurt lisandväärtust, on seni valdkondliku piirangu tõttu toetuse kohaldamisalast välja jäänud. Eesti majanduse arendamiseks on oluline soodustada ka VKEde tehtavaid investeeringuid, mistõttu on investorile esitatav käibenõue ebaproportsionaalne, välistades liiga suure hulga potentsiaalseid investoreid, kellel on finantsvõimekus investeeringu tegemiseks olemas, kuid kel puudub seni nõutud 50 miljoni eurone aastane käive. Lisaks muudetakse abikõlblikuks ehitise rekonstrueerimine, võimaldamaks olemasoleva ressursi säästlikumat ja otstarbekamat kasutust. Kehtetuks tunnistatakse sätted, mis käsitlevad investeeringu kohta Vabariigi Valitsuse seisukoha küsimist, kuna need on osutunud ebaotstarbekaks ega ole leidnud praktikas kasutamist.

Määruse algsed analüüsid toetusmeetme eelarveneutraalsuse kohta on endiselt kehtivad ning toetus on endiselt eelarveneutraalne. Investeeringu nõutavat minimaalset suurust ning oodatavaid tulemusi ei muudeta.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluskeskkonna ja tööstuse osakonna tööstuse valdkonna ekspert Kaupo Sempelson (625 6350, kaupo.sempelson@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (639 7652, gerly.lootus@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteimetanud Justiitsministeeriumi õigusloome talituse toimetaja Merike Koppel (merike.koppel@justdigi.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb viieteistkümnest punktist.

Eelnõu punktiga 1 muudetakse määruse pealkirja. Kuna määruse lisa ja sätted, mis puudutavad suurinvesteeringule Vabariigi Valitsuse seisukoha taotlemise kriteeriume ja läbivaatamist, tunnistatakse kehtetuks, ei ole selle kajastamine määruse pealkirjas enam asjakohane.

Eelnõu punktiga 2 kavandatava § 1 teksti muudatuse kohaselt ei reguleeri määrus enam suurinvesteeringu Eestis elluviimise soodustamiseks Vabariigi Valitsuse seisukoha taotlemise

kriteeriume ega seisukoha andmise korda. Viidatud kord teeb protsessi keerukamaks ja suurendab halduskoormust. See kord ei leidnud ka praktikas kasutamist.

Eelnõu punktiga 3 muudetakse § 2 lõiget 2, täpsustades toetuse eesmärki. Toetuse eesmärk on soodustada ettevõtja investeeringuid, mis toetavad suurema lisandväärtuse loomist ning ettevõtja rahvusvahelise konkurentsivõime kasvu. Kuna toetust hakatakse andma ka väljapoole töötleva tööstuse sektorit, ei ole asjaomane viide enam asjakohane ning toetuse andmisel tuleb lähtuda kolmest aspektist: uued investeeringud, suurem lisandväärtus ja rahvusvahelise konkurentsivõime kasv.

Eelnõu punktiga 4 kavandatakse tunnistada kehtetuks suurinvesteeringule Vabariigi Valitsuse seisukoha andmise nõue.

Eelnõu punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks § 3 lõikes 5 määratletud Tallinna linnapiirkonna mõiste, mida enam ei kasutata. Määruse muudatusega muudetakse Eesti piirkondadeks jagamise põhimõtet: edaspidi lähtutakse toetuse andmisel Eesti jaotusest Harjumaaks ja ülejäänud Eestiks. Projekti elluviimise asukoht väljaspool Harju maakonda annab kümme protsenti koondhindest.

Eelnõu punktiga 6 vähendatakse Harjumaale tehtavatele investeeringutele antava toetuse määra 10 protsendini abikõlblikest kuludest. Mujal Eestis on toetuse määr endiselt kuni 15 protsenti. Muudatus on tingitud soovist kehtestada samad toetusmäärad, mis kehtivad jõustunud suuremahuliste investeeringute toetuses ning edendada regionaalseid investeeringuid väljaspool Harjumaad. Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035 (TAIE) on seadnud eesmärgiks kasvatada sisemajanduse koguprodukti väljaspool Harjumaad 59 protsendini Euroopa Liidu keskmisest. Antud muudatus aitab kaasa selle eesmärgi saavutamisele, mistõttu laieneb piirkond, mille osas rakendatakse toetusmäära 10 protsenti. Investeeringu asukohana mõeldakse seda kohta, kuhu toetuse eest rajatav üksus oma tooteid tootma või teenuseid pakkuma hakkab.

Eelnõu punktiga 7 muudetakse viidet Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatorile (edaspidi *EMTAK*), kuna 1. jaanuarist 2025. a kehtib uus EMTAK, mistõttu viide 2008. aasta klassifikaatorile pole enam asjakohane. Seoses määruse pealkirja muutmisega jäetakse tekstist välja viide suurinvesteeringule.

Eelnõu punktiga 8 laiendatakse ehitise abikõlblikkust. Kui seni kehtis piirang, et ehitis on abikõlblik juhul kui see võetakse kasutusse töötlevas tööstuses, siis muudatusega tegevusala piirang kaob. Muudatus on seotud määruse sihtgrupi laiendamisega väljapoole töötlevat tööstust.

Eelnõu punktiga 9 kehtestatakse abikõlblikuna ehitise rekonstrueerimise kulu. See on oluline aspekt investeeringute toetamisel ja investorite suunamisel olemasolevaid hooneid uuesti kasutusse võtma.

Eelnõu punktiga 10 laiendatakse potentsiaalsete toetuse taotlejate ringi. Kui senises määruses oli taotlejate ring piiratud töötleva tööstuse valdkonnaga, siis edaspidi on toetust taotleva oodatud kõik ettevõtjad, kelle põhitegevusala ei kuulu välistatud tegevusalade hulka.

Lisaks kaotatakse piirang, mille kohaselt peab ettevõtja või kontserni minimaalne käive olema vähemalt 50 miljonit eurot. Ettevõtja peab selle asemel tõendama oma finantsvõimekust

investeeringut teha. Piirangu kaotamine soodustab väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate ligipääsu toetusele.

Eelnõu punktiga 11 kavandatakse kehtestada nõue, mille kohaselt ei tohi taotlejal ega tema seaduslikul esindajal olla kehtivat kriminaalkaristust. On oluline, et avalikest rahalistest vahenditest toetatakse projekte, mille viivad ellu seaduskuulekad ettevõtjad.

Eelnõu punktiga 12 kavandatakse kehtestada kohustus esitada taotluses dokumendid, mis tõendavad taotleja finantsvõimekust projekt ellu viia. Sellised dokumendid on näiteks pangagarantii, laenuleping vms tõendav dokument, mida vajadusel saab EIS juurde küsida kui taotleja finantsvõimekus juba esitatud dokumentidest ei selgu. EIS hindab tõendite piisavust taotleja kvalifitseerimiseks ja küsib vajaduse korral lisatõendeid. Kui EISi hinnangul on taotleja finantsvõimekus ebapiisav, siis ei vasta taotlus nõuetele ning sellise taotluse osas tehakse rahuldamata jätmise otsus taotlust sisuliselt hindamata. Tegu on küll täiendava nõudega, mis tekitab lisatööd nii taotlejale kui ka EISile, kuid arvestades, et taotlejale esitatav minimaalse käibe nõue tühistatakse, on see riskide maandamiseks ja taotluse õiglaseks hindamiseks vajalik täiendus.

Eelnõu punktiga 13 viiakse määrus vastavusse TAIE arengukavaga. Eesti piirkondadeks jaotust muudetakse: edaspidi eristatakse toetuse andmisel Harju maakonda ja ülejäänud Eesti maakondi, st leebemad tingimused kohalduvad väljaspool Harjumaad elluviidavatele projektidele. Kui projekt viiakse ellu väljaspool Harju maakonda, annab see kümme protsenti koondhindest. Muudatuse mõte on edendada suurinvesteeringute tegemist väljaspool Harjumaad.

Eelnõu punktiga 14 kehtestatakse rakendussätted eelnõus sisalduvate piiravate sätete osas. Rakendussätete kehtestamine on vajalik, sest toetust taotletakse jooksvalt.

Kui taotlus on esitatud enne eelnõus sisalduvate muudatuste jõustumist, siis kohaldatakse § 3 lõiget 5, § 7 lõiget 2 ning § 17 lõike 4 punkti 4 taotlemise esitamise ajal kehtinud redaktsioon. Samuti rakendub eelnõu punktis 10 sisalduv muudatus vaid pärast selle jõustumist esitatud taotlustele.

Kui taotlus on esitatud enne eelnõus tehtud muudatuste jõustumist, siis ei toimu muudatust abikõlblike kulude määra osas, kui projekt viiakse ellu Harjumaal. Ka ei pea ettevõtja esitama projekti elluviimiseks vajalikku finantsvõimekust tõendavaid dokumente.

Eelnõu punktiga 15 tunnistatakse kehtetuks määruse lisa „Suurinvesteeringu Eestis elluviimise soodustamiseks Vabariigi Valitsuse seisukoha taotlemise kriteeriumid ja taotluste läbivaatamise kord“. Lisa pole enam vajalik, kuna sellega seotud sätted tunnistatakse kehtetuks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse muudatused on kooskõlas riigiabi reeglitega.

Eelnõu on kooskõlas üldise grupierandi määrusega.

4. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja eeldatavad tulud ning määruse mõjud

Muudatusel puudub vahetu mõju riigieelarve tuludele või kuludele, võrreldes meetme senise rakendamisega. Määruse algsed analüüsid toetusmeetme eelarveneutraalsuse kohta on endiselt

kehtivad ning toetus on jätkuvalt eelarveneutraalne. Investeeringu nõutavat minimaalset suurust ning oodatavaid tulemusi ei muudeta.

Muudatus mõjub positiivselt ettevõtluse arengule laiemalt, kuna kaovad kaks olulist piirangut. Edaspidi saab toetust taotleda ka ettevõtja, kelle tegevusala ei piirdu töötleva tööstusega ning kaob 50 miljoni eurose käibe nõue, mis soodustab VKEde ja uute ettevõtjate tehtavaid investeeringuid, kel on küll piisav finantsvõimekus, mida tuleb tõestada, kuid puudub nõutav käive. Samuti soodustab muudatus olemasolevate ehitiste paremat ära kasutamist, kuna ei nõuta enam uue hoone rajamist.

Kokkuvõtvalt on muudatuste mõju positiivne, soodustades ettevõtluse kasvu, regionaalarengut ning kasvatades pikemas perspektiivis maksutuluseid.

5. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

6. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele. Laekunud märkustega arvestamise tabel on lisatud seletuskirjale.

Väliskaubandus- ja infotehnoloogiaministri 5. augusti 2019. a määruse nr 49 „Suurinvestori toetuse andmise tingimused ja kord ning suurinvesteeringule Vabariigi Valitsuse seisukoha taotlemise kriteeriumid ja taotluse läbivaatamise kord“ muutmise määruse eelnõu seletuskirja lisa

Märkustega arvestamine

Kooskõlastaja	Märkus	MKMi kommentaar
Rahandus- ministeerium	Kooskõlastas vaikimisi.	
Regionaal- ja Põllumajandus- ministeerium	Kooskõlastas vaikimisi.	
Kliima- ministeerium	Kooskõlastas vaikimisi.	
EIS	EIS on osalenud koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga määruse muudatuste ettevalmistamises, mistõttu olulised sisulised märkused puuduvad. Toome siiski välja eelnõu punkti 11, millega kavandatakse lisada määrusesse kehtiva kriminaalkaristuse puudumise nõue (täiendatakse § 11 lg 9). Nõustume selle sisulises vajaduses, kuid palume kaaluda selle nõude rakendamise ulatust sarnaselt struktuurivahenditest rahastatavate toetustele, mille puhul kontrollitakse kriminaalkaristuse olemasolu konkreetsete sätete vastu („Taotlejal või tema seaduslikul esindajal ei ole karistusseadustiku § 209, 209 ¹ , 210, 260 ¹ , 372, 373, 379 või 384 alusel määratud kehtivat karistust“). See tagaks toetuste rakendamise ühesuguste põhimõtete alusel ning võimaldaks kasutada nõuete kontrollimisel automaatkontrolle.	Teadmiseks võetud. Leiame, et nõue kehtiva kriminaalkaristuse puudumise kohta on põhjendatud ja proportsionaalne.